

Zaaknummer 2014-W1236

3 april 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevrouw mr. M.J. Ellenbroek,

tegen:

wijlen broeder [naam],
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van de
Christelijke Scholen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 22 september 2014.

Op 3 november 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van broeder [naam], overste van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen.

Op 19 maart 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mevrouw mr. M.J. Ellenbroek.
Voorts waren aanwezig [naam], echtgenote van klager, en de heer [naam], (Gestalt)therapeut van klager.

Namens de congregatie zijn verschenen broeder [naam] en broeder [naam], respectievelijk overste en lid van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen.

2. De klacht

- 2.1. Klager is volgens het klaagschrift in de periode [datum] tot [datum] seksueel misbruikt door aangeklaagde. Dit misbruik vond plaats in de kindertijd van klager, destijds woonde hij in het R.K. Gesticht [naam] te [plaats].

Klager heeft de gebeurtenissen als volgt beschreven:

“ ...

Onze bevelhebber was broeder [naam].

...

Mij heeft hij regelmatig onder de gordel of te wel in mijn kruis gestompt omdat ik hem iedere keer weer aankeek en hij beloofde me om het mij af te leren zo brutaal te kijken.

...

Op een dag was ik weer gepest en was ik verdrietig en boos. Tijdens het eten gebeurde er weer iets wat volgens het beest mijn schuld was. Ik moest voor straf na een paar klappen naar de slaapzaal. Na verloop van tijd kwam een van de jongens mij eten brengen. Ik was woedend, verdrietig, ik wilde iets kapot maken en heb het eten in de wc gegooid en doorgespoeld dacht ik. Maar de bal gehakt is blijven drijven. Ben in bed gaan liggen.

Op een gegeven moment kwamen de jongens met het beest boven en ging er iemand naar de wc. Hij heeft het beest geroepen. Toen moest ik naar de kelder waar de wasgelegenheden, douches enzovoort waren. Ik heb daar wel een half uur gestaan, toen hoorde ik hem komen. Hij kwam vlak voor mij staan. Hij draaide mij om en trok mijn broek uit, duwde me voorover op de tafel waar we onze kleren moesten neerleggen als we gingen douchen. Ik dacht nu gaat hij mij met de riem slaan, wat hij vaker deed, want het duurde even. Ik voelde zijn handen bij mijn billen, ik rook zijn vieze sigarenrook, en opeens stootte hij met zijn lul bij mij naar binnen keihard. Ik heb gegild van de pijn en woede, maar hij hield me vast en ging door met zijn verkrachting. Ik dacht ik wil dood zo 'n pijn had ik. Toen het beest klaar was liet hij mij vallen, ik durfde niet naar hem te kijken. Ik moest me aankleden en naar bed gaan. Ik had 's morgens bloed in mijn onderbroek zitten.

“ ...”

Ter zitting is namens klager aangevoerd dat klager seksueel is misbruikt in de periode [datum] tot [datum].

- 2.2. Door [naam (Gestalt)therapeut] zijn de gevolgen voor de levenssfeer van klager als volgt

beschreven:

“ ...

[naam] is in zijn persoonlijkheid beschadigd geraakt en dat is nu nog merkbaar. Hij kan heel slecht omgaan met autoriteiten, ook als dat logischerwijs erg nuttig is, ook voor hemzelf. Hij verzet zich tegen mogelijk dwingend karakter van autoriteit. Hij voelt een algemene boosheid tegen instellingen en de overheid in het bijzonder. De basistaak van de overheid om de veiligheid van mensen te waarborgen, daarin gelooft hij niet. [naam] heeft een fundamentele angst of hij er mag zijn, of dat hem iets ergs overkomt. Deze angst krijgt verschillende vormen. Hij heeft bijvoorbeeld van zijn vijftiende tot zijn dertigste tunnelangst gehad. Andere vormen van angst betreffen zijn kinderen, zijn werksituaties, seksualiteit, sociale situaties en intimiteit.

“ ...”

- 2.3. Klager wenst erkenning van het gebeurde om het een plek te kunnen geven, althans af te kunnen sluiten.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord meer geven.

Broeder [naam], overste van de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen, heeft de volgende schriftelijke reactie gegeven op de klacht:

De broeders van de Christelijke scholen, waren werkzaam op de jongensafdeling van [internaat] van [datum] tot [datum]. Na [datum] waren de Broeders niet meer verantwoordelijk in het internaat. Aangeklaagde zou dan ook alleen groepsleider van klager zijn geweest van begin [datum] tot [datum], dus hooguit 8 maanden.

Dat er voldoende aanwijzingen zijn van misdragingen van aangeklaagde jegens kinderen op [internaat], hoeft nog niet voldoende te zijn om als steunbewijs te dienen voor de onderhavige klacht. We weten dat anderen vóór hem deze aangeklaagde van seksueel misbruik beschuldigd hebben en dat er klachten gegrond verklaard zijn. Echter van extreem en veelvuldig geweld is daarbij nauwelijks sprake geweest. Broeders die aangeklaagde gekend hebben als een beminnelijk man, kunnen ons dergelijke gewelddadigheid van hem nauwelijks voorstellen. Hij was op school jarenlang de ervaren leerkracht in de opleidingsklassen en goed gezien bij zijn leerlingen. Ook later in het internaat stond hij als een aardige man bekend met wie de internen graag te doen hadden. Dit gegeven van aangeklaagde kunnen wij dan ook absoluut niet plaatsen. Ook het feit dat aangeklaagde klager met buitensporig geweld zou hebben verkracht is moeilijk te stroken met de informatie die inmiddels ook bij de klachtencommissie ruimschoots beschikbaar is van andere klagers die aan hebben gegeven door aangeklaagde te zijn misbruikt. Los van de vragen rond de aannemelijkheid van de onderhavige klacht, blijkt uit het klaagschrift dat klager voor hij in [internaat] kwam al enkele jeugdtrauma's heeft ondergaan en dat hij daar nog altijd onder te lijden heeft. Dat betreurt de congregatie zeer. Duidelijk is dat klager in zijn jeugd weinig veiligheid en geborgen heeft mogen ervaren, en ook niet tijdens zijn verblijf in het [internaat]. Als overste en verantwoordelijke van de broeders in Nederland wil de congregatie klager zeggen dat het haar spijt als hij in het [internaat] voor zijn ontwikkeling niet de veilige omgeving gevonden heeft, die hij toen juist heel erg nodig had in die moeilijke periode in zijn jeugd, waarin hij uit het gezin geplaatst was en in een internaat moest leven. Mocht de klachtencommissie concluderen dat de klacht van klager tegen aangeklaagde voldoende aannemelijk dient te worden bevonden, dan biedt de congregatie hem hiervoor onze oprechte excuses aan. Het druist immers in tegen wat de congregatie wenst na te streven, namelijk kinderen die in moeilijkheden verkeren opvangen en begeleiden en hen door vorming en onderwijs meer kansen te geven voor een betere toekomst.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en

4.2. Allereerst dient beoordeeld te worden of hetgeen klager aangeklaagde verwijt is te kwalificeren als seksueel misbruik.

Het criterium in deze is voor de Klachtencommissie of het gaat om gedragingen die door een buitenstaander objectief gezien en redelijkerwijs kunnen worden geduid als ongewenste, seksueel getinte gedragingen.

Of sprake is van seksuele handelingen of toenaderingen, dient te worden gezien aan de hand van de ten tijde van het gestelde seksueel misbruik en thans geldende sociaal-ethische norm en aan de hand van de vraag hoe een objectieve buitenstaander (destijds) tegen dergelijke handelingen aankeek/aankijkt. De Klachtencommissie overweegt daarbij in het bijzonder dat bepaalde handelingen mogelijk als onbetamelijk, althans ongewoon kunnen worden aangemerkt, maar dat deze handelingen daarmee nog niet als seksueel misbruik dienen te worden beschouwd.

Of een handeling kan worden gekwalificeerd als seksueel en daarmee strijdig met de sociaal-ethische norm hangt onder meer af van de omstandigheden van het geval, zoals de context en de verhoudingen tussen betrokkenen. Ook de wijze waarop het lichaamsdeel door iemand wordt aangeraakt, is daarin relevant. Het enkele feit dat degene die de handeling heeft ondergaan dat als ongewenst of als seksueel (misbruik) heeft ervaren, is onvoldoende.

De klacht van klager bevat volgens klager twee onderdelen die beginsel in aanmerking komen om te worden gekwalificeerd als seksueel misbruik, te weten a) het (ter zitting duidelijk geworden) plotseling een stomp geven in het kruis en b) de anale verkrachting.

Hoewel de Klachtencommissie zich realiseert dat klager dit anders kan hebben ervaren, is zij van oordeel dat onderdeel a) het stompen in het kruis gezien vanuit een objectieve buitenstaander, geen seksueel misbruik in de zin van de Procedure oplevert. Naar het oordeel van de Klachtencommissie is het geven van een stomp in het kruis te karakteriseren als een bestraffing c.q. mishandeling.

De Klachtencommissie zal zich wat betreft onderdeel a) niet bevoegd verklaren.

De Klachtencommissie is van oordeel dat wat betreft onderdeel b) de anale verkrachting niet ter discussie staat dat dit gekwalificeerd moet worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

- 4.3. De Klachtencommissie dient vervolgens wat betreft onderdeel b) de anale verkrachting te beoordelen of zij tot een gegrond verklaring kan komen. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat de klacht van een klager door de Klachtencommissie als authentiek en oprecht moet worden beschouwd en daarnaast moet worden gesteund door ander bewijs op grond waarvan het aannemelijk wordt dat een aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het gestelde seksueel misbruik.
- 4.4. Er zijn bijna vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.
Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klager in de periode van [datum] tot [datum] één maal anaal is verkracht door aangeklaagde.
De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Voorts heeft de Klachtencommissie kennisgenomen van de diverse gegrond verklaarde klachten¹ waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde wordt geklaagd en de verklaring, daartoe door de Klachtencommissie indringend ter zitting ondervraagd, van [naam], echtgenote van klager, waaruit naar voren komt dat klager in [jaartal] – ruim vóór 2010, het moment waarop seksueel misbruik in de R.- K. Kerk in de media kwam – onder vermelding van concrete feiten en omstandigheden al heeft verteld dat hij anaal is verkracht door aangeklaagde.
Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunen deze gegevens naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde. Daarbij wijst de Klachtencommissie er op dat er zich onder de gegrond verklaarde klachten ook klachten bevinden waarin eveneens sprake is van anale verkrachting.
- 4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door de aangeklaagde met misbruik van gezag en in de afhankelijkheidsrelatie waarin klager jegens aangeklaagde verkeerde, hoogst kwalijk is geweest.
- 4.6. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie verklaart zich niet bevoegd ten aanzien van onderdeel a) het stompen in het kruis.

De Klachtencommissie adviseert de Congregatie van de Broeders van de Christelijke Scholen de klacht tegen aangeklaagde gegrond te verklaren ten aanzien van onderdeel b) de anale verkrachting.

¹ De zaken met zaaknummers 2010-T045, 2010-T107 (3), 2011-T426, 2001-T503, 2011-T516 (2), 2011-T589 (1), 2011-T591, 2011-T616 (1), 2013-T997, 2014-W1171 (10 en 2014-W1170 en 2014-W1163).

Dit advies is vastgesteld op 3 april 2015 door mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. M.P.P.M. Merx, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.